

Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра соціології

Теорії соціальної поведінки в сучасній соціології

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>Соціологія</i>
Спеціальність	<i>Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Аналітика соціальних даних</i>
Статус дисципліни	<i>Обов'язкова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс (1 семестр)</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кред. ЄКТС/150 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен МКР, реферат</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 1-й тиждень. Практичні заняття: 1, 2 –й тиждень.</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доктор соціологічних наук, проф. Федорченко-Кутуєв Павло Володимирович +38 050 775 09 49 p.kutuev@gmail.com практичні заняття: викладач, Василець Ольга Іванівна, +38063 872261938, +38 098 42 946 73 ovasylec@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/u/1/c/MTUxNjkzMDM5MDQ4 (при дистанційній формі навчання)</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Теорії соціальної поведінки постають результуючою аналізу та синтезу конфліктності історичних практик. За їх допомогою дослідники мають намір пояснити кризи попередніх сценаріїв життєдіяльності соціумів як у глобальному просторі, так і у національних вимірах. **Предметом** навчальної дисципліни є конфліктність розгортання діяльності особи, спільнот та суспільств під час структурних та ціннісних перебудов. Дослідження та пояснення цих процесів сучасною соціологічною наукою. Аналітика методологічного потенціалу соціально-поведінкового дискурсу.

Завданням дисципліни є формування у студентів здатності до критичного та системного мислення при роботі із соціальними даними. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- про важливість аналізу та синтезу даних соціальної практики у різних сферах та галузях суспільної життєдіяльності;
- про значущість держави, яка сприяє розвитку у неупередженому дослідженні соціальних даних як підґрунтя для формування стратегії та стратегем національного розвитку;
- про необхідність використання макросоціологічного та міждисциплінарного підходів для визначення інституційних можливостей країни у сучасному глобальному просторі

Уміння:

- виокремлювати і розрізняти легітимність внутрішню та зовнішню у легальних процесах відкритої формалізації;
- працювати із новими цифровими технологіями, усвідомлюючи небезпеки постправди, ангажованості у представленні даних, різних форм інформаційної агресії;
- вивчати перспективи розвитку інтернет-мережі у її соціальних, організаційних, культурних вимірах;
- визначати можливі чинники та фактори сталого розвитку країни, спираючись на критичний аналіз різних джерел інформації;

Досвід:

- аналізу емпіричного змісту соціологічних теорій з позицій застосування ІІІ;
- створення концептуальних моделей щодо використання успішних кейсів для управлінських практик України;
- набуття практичних навичок роботи із соціальними даними. Це передбачає, зокрема, опертя як на евристичний потенціал академічних дискурсу так і на використання математичних методів у опрацьованні даних емпіричних досліджень.

У результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть самостійно здійснювати компаративістику різних соціальних даних. При цьому їх опертям будуть здобутки сучасних цифрових технологій та досягнення дисциплін соціально-поведінкового дискурсу. Це дасть можливість більш ефективного використання фахових умінь та загальнокультурних і громадянських компетенцій для оптимізації власних поведінкових стратегій і виборів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін курсу бакалаврату. Зокрема, «Загальна соціологія – 1, 2», «Історія соціології – 1, 2 », «Україна в контексті історичного розвитку Європи», «Загальна теорія розвитку», «Теорія і історія врегулювання конфліктів» «Соціологія модерну та модернізації», а також інших нормативних та вибіркових дисциплін.

Дисципліна перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як політологія, соціологія, історія, соціологія цінностей, соціальна антропологія, що створюють загальну теоретичну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни магістерського курсу та ґрунтовніше підготуватися до написання і захисту магістерської дисертації. Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними інформаційними базами.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні(семінари)	СРС
Тема 1. Історична динаміка взаємовпливу різних рівнів самоздійснення особистостей, спільнот та суспільств у обміні діяльністю та розвитку соціального. Цифрові технології і особливості сучасного конфліктного простору.	13	2	4	7
Тема 2. Методологічний потенціал класового підходу при дослідженні соціально-поведінкових опцій.	13	2	4	7
Тема 3. Соціологія повсякденного життя: концепції символічного інтераціоналізму, феноменології, етнічних конфліктів та екзистенційних криз.	14	2	4	8
Тема 4. Життєва стратегія особистості: між «вічним миром» та перманентними конфліктами. Межі й можливості пізнавальної парадигми Ф.Бекона та предметного підходу. Формування суб'єктності як соціологічна проблема.	13	2	4	7
Тема 5. Порядок у суспільствах, що змінюються - системна та структурна криза: вплив на особу, спільноти, суспільство. Поведінкова мапа порівнянь та виборів при відсутності балансу між раціональним та ірраціональним.	14	2	4	8
Тема 6. Небезпеки радикалізму. Засадничі цінності ліберального світогляду і перетворені форми неолібералізму. Явище Crack-Up Capitalism і можливості його дослідження через аналітику соціальних даних	13	2	4	7
Тема 7. Можливості ІІІ для аналізу та синтезу емпіричного матеріалу соціологічних розвідок, даних демографії, статистики, економічних показників, феноменів культурного і політичного життя	14	2	4	8
Тема 8. Від правил взаємодії до права сили – спрощення індивідуальних та суспільних стратегій як шлях до цивілізаційного занепаду.	13	2	4	7
Тема 9. Дифузія інновацій -закономірностей прийняття індивідуальних рішень і впровадження інновацій в організаціях.	13	2	4	7
Всього годин	150	18	36	95

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Даймонд Дж. Переворот. Зламні моменти в країнах, що переживають кризу Наш формат 2021 – 480 с.
2. Кутуєв П.В. Трансформації модерну: інституції, ідеї, ідеології : монографія / П.В. Кутуєв. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 516 с.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
3. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Посібник. / Міжнар. фонд «Відродження»; [Голов. ред. М.С.Тимошик] – К.: Либідь, 1996. – 219 с.
4. Соціологічна теорія: традиції та сучасність: Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. – К., 2007.
5. Contemporary Sociological Theory, Craig Calhoun (Editor), Joseph Gerteis (Editor), James Moody (Editor), Steven Pfaff(Editor), Indermohan Virk (Editor) 2022/4th Edition wiley

4.2 Допоміжна література:

1. Глобальні модерності. За редакції Майка Фезерстоуна, Скота Леша та Роланда Робертсона.- Київ, Ніка-Центр, 2013- 400 с.
2. Гантінгтон С. Політичний порядок у суспільствах, що змінюються. Пер.з англ. Тарас Цимбал Наш Формат, 2019. – 448 с.
3. Дерлугьян Г. Как устроен этот мир [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
4. Роджерс Еверетт М. Дифузія інновацій Києво-Могилянська академія, 2009
5. Michael K. Miller Economic Development, Violent Leader Removal, and Democratization <http://politics.as.nyu.edu/docs/IO/17561/Miller.pdf> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
6. Christopher Walker, Marc Plattner, & Larry Diamond. Authoritarianism Goes Global Undemocratic states are kicking their influence-peddling machines into high gear. <http://www.the-american-interest.com/2016/03/28/authoritarianism-goes-global/> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
7. Смыслова морфология социуму/ за ред.Н.Костенко.- К.: Інститут соціології НАН України, 2012.- 422 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://stmm.in.ua/>- Соціологія: теорія, методи, маркетинг. ІС НАНУ
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.
5. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ імені Ігоря Сікорського

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Денна форма

Лекційні заняття

ТЕМА 1. Історична динаміка взаємовпливу різних рівнів самоздійснення особистостей, спільнот та суспільств у обміні діяльністю та розвитку соціального. Цифрові технології і особливості сучасного конфліктного простору

Основні питання. Уважний погляд на розгортання історичних процесів переконливо свідчить на користь такого висновку, що саме динаміка інтересів є фактором та чинником руху соціальної дії. Разом із цим, наслідок взаємодії економічних, політичних інтересів у життєдіяльності різних соціальних акторів презентує себе через зміни у їх позиціях. Макросоціологічний підхід має евристичний потенціал щодо аналітики соціальних даних. Показує, що конфліктне партнерство завжди має конфліктний характер і розгортається у певних історичних, соціально-культурних контекстах, при формуванні різних конотацій у авторів та учасників взаємодії. Необхідним є формування

дослідницької програми щодо того, який зв'язок встановлюється між інтересами та позиціями. Як можна про це дізнатися завдяки аналітиці соціальних даних? Якими можуть бути нові механізми врегулювання конфліктів?

Тема 2. Методологічний потенціал класового підходу при дослідженні соціально-поведінкових опцій. **Основні питання.** Питання вивчення мотивів поведінки особистості, що залежать від усвідомлення нею її класових інтересів. Це навіть не завжди може знаходити своє відображення у активній політичній діяльності, участі у профспілкових рухах, страйках як формі класової боротьби. Множинність класових схем: неовеберіанська класова схема Дж.Голдторпа, неомарксистський підхід Е.Райта, постіндустріальний – Г.Еспін-Андерсена.

Тема 3. Соціологія повсякденного життя: концепції символічного інтераціоналізму, феноменології, етнічних конфліктів та екзистенційних криз. **Основні питання.** Аналітика соціальних даних у виявленні та розумінні того, яким чином люди структурують (упорядковують) навколишній світ (його феномени, явища) у своїй свідомості. Яким чином це реалізується у їх повсякденній практиці, соціальній активності, особистісних виборах, тощо. Значущість усвідомлення сутності людського існування через пізнання конкретики існування реального індивідуума, гуманізм як людиноцентричність. Можливості відображення вищезазначеного у соціальних даних спільноти та суспільства.

Тема 4. Життєва стратегія особистості: між «вічним миром» та перманентними конфліктами. Межі й можливості пізнавальної парадигми Ф.Бекона та предметного підходу. Формування суб'єктності як соціологічна проблема **Основні питання.** Об'єктивне, предметне, суб'єктне та суб'єктивне. Загальна ціннісна парадигма пізнавальної активності та практичних пошуків Республіка та демократія в історії людства – проблема інституційного забезпечення. Можливості дослідження шляхом аналітики соціальних даних. Перезавантаження глобальних інституцій сучасності і проблема індивідуалізованого суспільства. За яких умов органічна солідарність буде переважати над розбратом як всередині однієї країни, так і у геополітичному просторі сучасних хвиль глобалізації.

Тема 5. Порядок у суспільствах, що змінюються - системна та структурна криза: вплив на особу, спільноти, суспільство. Поведінкова мапа порівнянь та виборів при відсутності балансу між раціональним та ірраціональним. **Основні питання.** Роль місце та значення сучасних технологій у трансформації освітянських інституцій. Втрата ілюзій як втрата сенсу життя. Реалії та проблеми соціальної інженерії. Значення інформаційної культури особистості у її поведінкових виборах. Інформаційна бульбашка – феномен для усіх та кожного. Громадянин чи (і) нік-нейм у мережі? Генеза капіталістичної системи виробництва, соціальних відносин і ціннісних настанов. Чи може бути логічною ірраціональна поведінка? Можливості її дослідження у мережевих спільнотах.

Тема 6. Небезпеки радикалізму. Засадничі цінності ліберального світогляду і перетворені форми неолібералізму. Явище Crack-Up Capitalism і можливості його дослідження через аналітику соціальних даних **Основні питання** Crack-Up Capitalism – маргіналізація великим капіталом сучасності функцій державного управління. Вплив на повсякденну активність громадян та підданців (автократії сучасності) Правий та лівий популізм як деструктивні поведінкові патерни для управлінців та реципієнтів – дослідження шляхом аналітики соціальних даних

Тема 7. Можливості III для аналізу та синтезу емпіричного матеріалу соціологічних розвідок, даних демографії, статистики, економічних показників, феноменів культурного і політичного життя **Основні питання** Моделювання

майбутнього як глобальний виклик і локальні завдання. Роль і місце ШІ у таких побудовах. Зміна індивідуальних та корпоративних стратегій у сучасному світі. Як взаємодіють між собою ідеологічна та економічні системи суспільної життєдіяльності, який це має вплив на повсякденну поведінку окремих груп та особистостей? Причини, умови та наслідки актуалізації класичних течій та концептів (неомарксизм, неофрейдизм, необіхевіоризм, тощо) Стоїцизм – філософія доби занепаду імперії. Споживацтво – повсякденні практики культурного занепаду в історії людства. «Останнє покоління», надії на «Зелену угоду» та можливості сталого розвитку, діяльність Давосського форуму : від 1972 до 2024 – інформація для аналітики соціальних даних.

Тема 8. Від правил взаємодії до права сили – спрощення індивідуальних та суспільних стратегій як шлях до цивілізаційного занепаду.
Основні питання Нові формати традиційних станових суспільств. Поглиблення економічної і соціальної нерівності. Загострення конфліктів і поширення гібридного характеру протистоянь. Династичні, релігійні війни у історії людства та цивілізаційна криза сучасності. Очікування та обмеження у застосування ШІ при аналітиці соціальних конфліктів. Прогнози та проекти - пояснення різниці з позицій соціології управління та розвитку особистості. Концепція керованої ескалації Марка Міллі та сходи підвищення ризиків Деніела Кана – вплив на поведінку політикума, воєнних та цивільних. Технічні та організаційні можливості вивчати соціальні дані у різних історичних контекстах.

Тема 9. Дифузія інновацій - закономірностей прийняття індивідуальних рішень і впровадження інновацій в організаціях.
Основні питання Цифрові технології та зміни у виробничих і соціальних відносинах. Критичність та самокритичність рефлексій щодо екологічності внутрішнього світу та довколишнього середовища. Цифрові технології і особливості сучасного конфліктного простору. Історичний досвід подолання криз : особистісний вимір та особливості переформатування суспільних практик. Впровадження вибіркових змін - механізму пристосування, що асоціюється з подоланням особистісних травм
Дифузія інновацій як закономірностей прийняття індивідуальних рішень і впровадження інновацій в організаціях. Можливості конструктивного опрацювання конфліктних та кризових ситуацій завдяки аналітиці соціальних даних.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

сформувані у студентів:

- Набуття компетенцій та навичок щодо критичного та системного розгляду соціальних даних, здатності протистояти догматизмові бінарних опозицій ;
- Знання щодо форм впливу сучасних досліджень з економічної психології, теорії соціального розвитку та мережових взаємодій на формування поведінкових стратегій груп та особистостей.

№ з/п	
1, 2	<p>ТЕМА 1. Історична динаміка взаємовпливу різних рівнів самоздійснення особистостей, спільнот та суспільств у обміні діяльністю та розвитку соціального. Цифрові технології і особливості сучасного конфліктного простору Основні питання. Уважний погляд на розгортання історичних процесів переконливо свідчить на користь такого висновку, що саме динаміка інтересів є фактором та чинником руху соціальної дії. Разом із цим, наслідок взаємодії економічних, політичних інтересів у життєдіяльності різних соціальних акторів презентує себе через зміни у їх позиціях. Макросоціологічний підхід має евристичний потенціал щодо аналітики соціальних даних. Показує, що конфліктне партнерство завжди має конфліктний характер і розгортається у певних історичних, соціально-культурних контекстах, при формуванні різних конотацій у авторів та учасників взаємодії. Необхідним є формування дослідницької програми щодо того, який зв'язок встановлюється між інтересами та позиціями. Як можна про це дізнатися завдяки аналітиці соціальних даних? Якими можуть бути нові механізми врегулювання конфліктів? За яких умов органічна солідарність буде переважати над розбратом як всередині однієї країни, так і у геополітичному просторі сучасних хвиль глобалізації.</p>
3, 4	<p>Тема 2. Методологічний потенціал класового підходу при дослідженні соціально-поведінкових опцій. Основні питання. Питання вивчення мотивів поведінки особистості, що залежать від усвідомлення нею її класових інтересів. Це навіть не завжди може знаходити своє відображення у активній політичній діяльності, участі у профспілкових рухах, страйках як формі класової боротьби. Множинність класових схем: неовеберіанська класова схема Дж.Голдторпа, неомарксистський підхід Е.Райта, постіндустріальний – Г.Еспін-Андерсена.</p>
5,6	<p>Тема 3. Соціологія повсякденного життя: концепції символічного інтеракціонізму, феноменології, етнічних конфліктів та екзистенційних криз. Основні питання. Аналітика соціальних даних у виявленні та розумінні того, яким чином люди структурують (упорядковують) навколишній с (його феномени, явища) у своїй свідомості. Яким чином це реалізується у їх повсякденній практиці, соціальній активності, особистісних виборах, тощо. Значущість усвідомлення сутності людського існування через пізнання конкретики існування реального індивідуума, гуманізм як людиноцентричність. Можливості відображення вищезазначеного у соціальних даних спільноти та суспільства.</p>

7, 8	<p>Тема 4. Життєва стратегія особистості: між «вічним миром» та перманентними конфліктами. Межі й можливості пізнавальної парадигми Ф.Бекона та предметного підходу. Формування суб'єктності як соціологічна проблема Основні питання. Об'єктивне, предметне, суб'єктне та суб'єктивне. Загальна ціннісна парадигма пізнавальної активності та практичних пошуків. Республіка та демократія в історії людства – проблема інституційного забезпечення. Можливості дослідження шляхом аналітики соціальних даних. Перезавантаження глобальних інституцій сучасності і проблема індивідуалізованого суспільства. За яких умов органічна солідарність буде переважати над розбратом як всередині однієї країни, так і у геополітичному просторі сучасних хвиль глобалізації.</p>
9, 10	<p>Тема 5. Порядок у суспільствах, що змінюються - системна та структурна криза: вплив на особу, спільноти, суспільство. Поведінкова мапа порівнянь та виборів при відсутності балансу між раціональним та ірраціональним. Основні питання. Роль місце та значення сучасних технологій у трансформації освітянських інституцій. Втрата ілюзій як втрата сенсу життя. Реалії та проблеми соціальної інженерії. Значення інформаційної культури особистості у її поведінкових виборах. Інформаційна бульбашка – феномен для усіх та кожного. Громадянин чи (і) нік-нейм у мережі? Генеза капіталістичної системи виробництва, соціальних відносин і ціннісних настанов. Чи може бути логічною ірраціональна поведінка? Можливості її дослідження у мережевих спільнотах.</p>
11, 12	<p>Тема 6. Небезпеки радикалізму. Зasadничі цінності ліберального світогляду і перетворені форми неолібералізму. Явище Crack-Up Capitalism і можливості його дослідження через аналітику соціальних даних Основні питання Crack-Up Capitalism – маргіналізація великим капіталом сучасності функцій державного управління. Вплив на повсякденну активність громадян та підданців (автократії сучасності) Правий та лівий популізм як деструктивні поведінкові патерни для управлінців та реципієнтів – дослідження шляхом аналітики соціальних даних</p>
13, 14	<p>Тема 7. Можливості ШІ для аналізу та синтезу емпіричного матеріалу соціологічних розвідок, даних демографії, статистики, економічних показників, феноменів культурного і політичного життя Основні питання Моделювання майбутнього як глобальний виклик і локальні завдання. Роль і місце ШІ у таких побудовах. Зміна індивідуальних та корпоративних стратегій у сучасному світі.</p> <p>Як взаємодіють між собою ідеологічна та економічні системи суспільної життєдіяльності, який це має вплив на повсякденну поведінку окремих груп та особистостей? Причини, умови та наслідки актуалізації класичних течій та концептів (неомарксизм, неофрейдизм, необіхевіоризм, тощо) Стоїцизм – філософія доби занепаду імперії. Споживацтво – повсякденні практики культурного занепаду в історії людства. «Останнє покоління», надії на «Зелену угоду» та можливості сталого розвитку, діяльність Давосського форуму : від 1972 до 2024 – інформація для аналітики соціальних даних</p>

15, 16	<p>Тема 8. Від правил взаємодії до права сили – спрощення індивідуальних та суспільних стратегій як шлях до цивілізаційного занепаду. Основні питання Нові формати традиційних станових суспільств. Поглиблення економічної і соціальної нерівності. Загострення конфліктів і поширення гібридного характеру протистоянь. Династичні, релігійні війни у історії людства та цивілізаційна криза сучасності. Очікування та обмеження у застосування ШІ при аналітиці соціальних конфліктів. Прогнози та проекти - пояснення різниці з позицій соціології управління та розвитку особистості. Концепція керованої ескалації Марка Міллі та сходи підвищення ризиків Деніела Кана – вплив на поведінку політикума, воєнних та цивільних. Технічні та організаційні можливості вивчати соціальні дані у різних історичних контекстах.</p>
17, 18	<p>Тема 9. Дифузія інновацій - закономірностей прийняття індивідуальних рішень і впровадження інновацій в організаціях. Основні питання Цифрові технології та зміни у виробничих і соціальних відносинах. Критичність та самокритичність рефлексій щодо екологічності внутрішнього світу та довколишнього середовища. Цифрові технології і особливості сучасного конфліктного простору. Історичний досвід подолання криз : особистісний вимір та особливості переформатування суспільних практик. Впровадження вибіркового змін - механізму пристосування, що асоціюється з подоланням особистісних травм Дифузія інновацій як закономірностей прийняття індивідуальних рішень і впровадження інновацій в організаціях. Можливості конструктивного опрацювання конфліктних та кризових ситуацій завдяки аналітиці соціальних даних.</p>

6. Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань політичної науки. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою та іншими джерелами інформації, критичний огляд останніх.

Відвідуваність і виконання завдань

Важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, презентації текстів документів в обсязі достатньому для опанування

дисципліни студентом. Студенту складно буде належно підготуватись до практичного заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Тому для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентом. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології. У контексті дистанційного навчання також використовується ГуглКласрум.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, висловлювати свої думки, аргументувати дослідницьку позицію можливо за допомогою посилань на відповідні інформаційні джерела. Це можуть бути

підготовлені письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), та (або) відповідні посилання, приступні для перевірки .

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст основних питань курсу. Лекції проводяться у режимі інтерактивної взаємодії. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії. На заняттях використовуватиметься кейс-стаді, «метод Сократа».

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог навчальної дисципліни.

Семестровий контроль: екзамен

Оцінювання та контрольні заходи

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- участь у дискусіях на лекціях;
- виконання модульної контрольної роботи;
- робота на семінарських заняттях (9 семінарських занять).

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Участь у дискусіях на лекціях (до 16 балів);

2.2. Модульна контрольна робота оцінюється із 30 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох питань з переліку, що наданий у Додатку А. Кожне із запитань оцінюється у 10 балів:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 27-30 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 22-26 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 16-21 балів;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» – 0 балів.

2.3. Робота на семінарських заняттях оцінюється із 6 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 6 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 4-5 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 3 балів;
- «незадовільно» – завдання не виконане, – 0 балів.

2.4. 3. Реферат.

Ваговий бал – 18.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 16 -18 балів;
- «добре», тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 13 - 15 балів;
- «задовільно», тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 9 - 12 балів;

- «незадовільно», робота не відповідає вимогам на 9 балів – 0 балів.

2.4. Заохочувальні бали

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

– за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);

– участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

3. Умовою позитивного проходження першого календарного контролю є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою позитивного проходження другого календарного контролю є отримання не менш, ніж 30 балів.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею. Якщо сума балів менш ніж 50, студент виконує екзаменаційну контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР, реферату та екзаменаційну контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав не менш ніж 50 балів, може взяти участь у складанні екзамену. У цьому разі, бали отримані ним на контрольній роботі є остаточними.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок.

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття, якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін соціально-поведінкового циклу є формування вміння логічно мислити і відповідно висловлювати

власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Важливим в успішній підготовці студента є вироблення в нього вміння працювати з різними джерелами інформації, формувати компетентнісний підхід до власної інформаційної безпеки, водночас відкриваючи себе світу і світ для себе. Критичний, усебічний та системний характер аналітики дозволить студенту не лише краще засвоїти інформацію, але й в подальшому швидше знаходити потрібні, релевантні відповіді при виникненні, наприклад, певного практичного питання, пов'язаного із конкретною комунікативною ситуацією чи питаннями вибору, складанням індивідуальних стратегем, тощо.

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у неформальному гуртку для усіх, кому не байдужі питання соціальної детермінації поведінкових стратегій у сучасному глобалізованому світі. Дослідження перспективакадемічної мобільності та співпраці із іноземними стейкхолдерами.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне та асинхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доктором соціологічних наук, проф. Федорченко-Кутуєвим Павлом Володимировичем, викладачем Василюк Ольгою Іванівною

Ухвалено кафедрою соціології (протокол №12 від 24.05.2024)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 9 від 26.06.2024)

Додаток А

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Етичні засади модерного громадянського суспільства в умовах ціннісного релятивізму як чинник вибору поведінкових ліній особистістю.
2. Фінансовий успіх як мірило життєвого успіху. Історична інваріантність чи акцентуація поточної доби ?
3. Хто є «медіумом» соціальних систем у контексті перезавантаження глобальних інституцій?
4. Можливості дослідження впливу ЗМІ за допомогою ШІ.
5. Правий чи лівий популізм як деструктивні поведінкові патерни для управлінців та реципієнтів – дослідження шляхом аналітики соціальних даних
6. Можливості й кордони трансформацій індивідуальних практик у соціальних системах, що змінюються.
7. Втрата ілюзій як втрата сенсу життя. Реалії та проблеми соціальної інженерії.

8. Поведінка сучасних номадів як проблема толерування або чому практика мультикультуралізму не є настільки спроможною, як це передбачалося теоретично?
9. Виконання програми як поведінковий імператив. Сценарії життєдіяльності людини.
10. Чи є ШІ загрозою для людини? У яких часових межах таке може відбутися?
11. Значення інформаційної культури особистості у її поведінкових виборах.
12. Роль та можливості ШІ у соціальній діагностиці. Проблема норми бажаної та прийнятної.
13. Відповідальність як цінність та поведінкова риса. У якій системі чеснот постає та вітається?
14. Прагматизм повсякденності: вигоди та пастки невідрефлексованих рішень.
15. Хрестоматика та економіка (Аристотель) – вплив сучасних реалій фінансiалізму на поведінкові стратегії особистості.
16. Що може і що не може вирахувати ШІ? Парадоксальність поведінкових опцій: між реальним та номінальним.

Додаток Б

Орієнтовна тематика рефератів.

1. Форми власності та соціальна структура суспільства – підґрунтя спрямованості поведінки особи.
2. Домінація та імперіум: боротьба за різні види ресурсів у сучасному світі. Концепція К.Слободяна.
3. Очікування та обмеження у застосування ШІ: соціальні контакти й конфлікти
4. Проблема ідентичності: конфліктність багаточаровості.
5. Тролінг: - культура постправди у постмодерні.
6. Соціальний простір та час у форматах модерності та глобалізації.
7. Г.Моргентау та реальна політика: вплив на поведінкові опції сучасника.
8. Повстання мас (Ортега і Гасет) та деградація еліт – історична інваріантність.
9. Проблеми правого та лівого популізму. Як, вивчаючи соціальні дані, можна відслідкувати перехід від демократії до диктатури?
10. Небезпеки радикалізму - спрощення умов життєдіяльності.
11. Питання мотивації у різних культурах сучасності.
12. Чи є експансія ознакою поведінкової спроможності?
13. Теорії соціальної поведінки у контексті дослідження концепцій сталого розвитку.
14. Демократичне багатство та інтенсивність індивідуальних зусиль.
15. Держава за умов війни- вимоги до перебудови інституцій: історія та сучасність.

16. Проблема власності як чинника управління поведінкою людей і постання конфліктів.
17. Розуміння норми у сучасних суспільствах: теорії та концепції девіантної поведінки.
18. Конституційні зобов'язання та неформалізовані угоди повсякденних практик.-соціологічні аспекти досліджень.
19. Різні рівні реалізації та трансформацій суспільного договору.
20. Методологічний потенціал макросоціологічного підходу у дослідженні культурно – історичних детермінант поведінки особистості.
21. Становий устрій, династичні, релігійні війни та цивілізаційна криза сучасності.
22. Моделювання майбутнього як глобальний виклик і локальні завдання. Роль і місце ШІ у таких побудовах.
23. Зміна індивідуальних та корпоративних стратегій у сучасному світі.
24. Як взаємодіють між собою ідеологічна та економічні системи суспільної життєдіяльності, який це має вплив на повсякденну поведінку окремих груп та особистостей?
25. Причини, умови та наслідки актуалізації класичних течій та концептів (неомарксизм, неофрейдизм, необіхевіоризм, тощо)
26. «Араба неможливо купити. Його можна лише взяти у оренду» (Джон Філбі). Історичні контексти існування таких поглядів та відповідної поведінки.
30. Приватна власність як історичне джерело конфліктності: дослідження за допомогою ШІ
31. Очікування та обмеження у застосування ШІ: соціальні контакти й конфлікти.
32. Прогнози та проекти - пояснення різниці з позицій соціології управління та розвитку особистості.
33. Концепція керованої ескалації Марка Міллі та сходи підвищення ризиків Д.Кана – вплив на поведінку політикума, воєнних та цивільних.
34. Диктатура ЗМІ: меншини та активісти проти експертної думки, охлократія проти демократії.
35. Конкуренція против домінування. Особливості реалізації у різних прошарках населення.
36. Людиноцентризм домодерної доби та нова його якість при формуванні модернів.
37. Історична інваріантність непорозумінь між елітою та народом. Населення як демографічна категорія і народ – як політична.

Додаток В.

Питання до екзамену

1. Опишіть феномен теорій соціальної поведінки в сучасних соціологічних теоріях : міждисциплінарність – від біології, етології до економічної психології та когнітивістики.
2. Поясніть методологічну цінність макросоціологічного підходу для дослідження соціальної поведінки особистостей та груп.
3. Окресліть різницю між поведінковими патернами конкуренції еліт та конкуренції у інших соціальних прошарках. Еліти та олігархат. Відображення у соціальних даних.
4. Буква та дух правил взаємодії: яким ви бачите суб'єктивний фактор та чим він відрізняється від суб'єктивного – можливості вивчення шляхом аналітики соціальних даних.
5. Національні та наднаціональні структури управління - як ви можете перевірити наскільки демократичними є поведінкові орієнтації їх представників.
6. Розкрийте роль та місце освітянських інституцій у формуванні поведінкових патернів. Сучасні технології і зміни ціннісних парадигм.
7. Чи може бути логічною ірраціональна поведінка? Можливості її дослідження у мережевих спільнотах. Аргументуйте свою позицію.
8. Розкрийте значення агресії у життєдіяльності суспільстві як способах зміни його структури та функцій. Аутодеструкція як риса поведінкових опцій сучасності.
9. Вкажіть на значення цінностей у їх динамічному вимірі як мотивів для діяльності у різних верств населення, реалій соціальної політики.
10. Ранжування потреб, вибудова пріоритетів у практиці застосування теорій соціальної поведінки – історія та сучасність.
11. Яким ви бачите громадянське суспільство у його функціонуванні як нормативного інституту, що спрямований на подолання відчуження людей?
12. Теорії соціального обміну (Гоманс). Їх опертя на біхевіористські погляди (Б.Скінер) та критика з боку представників структурного функціоналізму (Е.Дюркгайм, Т.Парсонс)
14. Соціальна відповідальність як характеристика розвиненої особистості. Конфліктність поточної доби – відображення у соціальних даних.
15. Робота заради не лише індивідуального, але й суспільного блага. «Зоя» та «Біос» у Аристотеля
16. Цифрові технології та зміни у виробничих і соціальних відносинах.
17. Яким чином успішні країни одужують від криз? Впровадження вибіркового змін як механізму пристосування, що асоціюється з подоланням особистісних травм – можливості дослідження за допомогою аналітики соціальних даних.

18. Дифузія інновацій як закономірність у прийнятті індивідуальних рішень і впровадження інновацій в організаціях